

วิถีชีวิตผู้ประกอบการหาแร่แฝงลอยในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร

นายเฉลิมพล ธรรมาวุธ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามนุษยวิทยามหาบัณฑิต

สาขาวิชามนุษยวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-333-901-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

22 ก.ค. 2546

I 19166205

WAY OF LIFE OF HAWKERS AND VENDORS IN NAVANAKHON INDUSTRIAL ESTATE

Mr. Chalempol Thammawut

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Anthropology

Department of Sociology and Anthropology

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-333-301-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

วิถีชีวิตผู้ประกอบการหาแร่แมงกานีสในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร

โดย

นายเฉลิมพล ธรรมมาวุธ

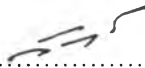
ภาควิชา

สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา คุณินทร์พันธุ์

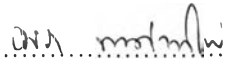
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....รักษาราชการแทนคณบดีคณะรัฐศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ สวาสต์ญาติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา คุณินทร์พันธุ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์)

นายเฉลิมพล ธรรมารุท : วิถีชีวิตผู้ประกอบการหาบเร่แผงลอยในเขตนิคมอุตสาหกรรม
นวนคร. (WAY OF LIFE OF HAWKERS AND VENDORS IN NAVANAKHON
INDUSTRIAL ESTATE) อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร. ปรีชา คุวินทร์พันธุ์, 211 หน้า.
ISBN 974-333-901-9.

วิทยานิพนธ์เรื่อง วิถีชีวิตผู้ประกอบการหาบเร่แผงลอยในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร
มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ

1. เพื่อศึกษาวิถีชีวิต สภาพเศรษฐกิจและสังคมของผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย
2. เพื่อศึกษาการปรับตัวทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพหาบเร่แผงลอยซึ่งเป็นอาชีพในภาคเศรษฐกิจนอกระบบกับภาคเศรษฐกิจในระบบ

การศึกษาค้นคว้านี้ ได้ทำการศึกษาประวัติชีวิต ผู้ประกอบการหาบเร่แผงลอยในเขตนิคม
อุตสาหกรรมนวนคร จำนวน 12 คน โดยใช้การศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์
แบบเจาะลึกและการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการหาบเร่แผงลอยมาจากครอบครัวเกษตรกร มีฐานะยาก
จน มีการศึกษาไม่สูง ผ่านประสบการณ์อาชีพอื่น ๆ มาก่อน และเข้าสู่อาชีพหาบเร่แผงลอยในที่สุด
ทุกคนสามารถเรียนรู้และปรับตัวในการประกอบอาชีพได้ มีรายได้พอเพียงที่จะเลี้ยงตนเองและ
ครอบครัวได้ สำหรับบางคนคิดที่จะปรับปรุงและขยายธุรกิจของตนต่อไปแต่บางคนคิดจะเปลี่ยน
ไปประกอบอาชีพอื่นที่ดีกว่า

อาชีพหาบเร่แผงลอยเปรียบเสมือนแหล่งรองรับผู้ที่ขาดคุณสมบัติในการประกอบอาชีพใน
ภาคเศรษฐกิจในระบบ ทำให้คนเหล่านี้มีอาชีพสร้างรายได้ นอกจากนี้ยังมีส่วนร่วมในการให้
บริการสินค้าที่มีคุณภาพดีพอควรในราคาถูก และช่วยกระจายสินค้าจากภาคเศรษฐกิจในระบบได้
อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว ดังนั้นอาชีพนี้จึงมีส่วนช่วยสนับสนุนให้ระบบเศรษฐกิจดำเนินไปอย่างมี
ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา มานุษยวิทยา
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

3970360024 :MAJOR ANTHROPOLOGY

KEY WORD: HAWKER / VENDOR / INFORMAL SECTOR

CHALERMPOL THAMMAWUT : WAY OF LIFE OF HAWKERS AND VENDORS IN NAVANAKHON INDUSTRIAL ESTATE. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. PREECHA KUWINPANT, Ph.D. 211 pp. ISBN 974-333-901-9

The purposes of this study are : (1) to provide an empirical data of way of life of hawkers and vendors (2) to study economic adjustment of hawkers and vendors (3) to study relationship between hawkers and vendors as part of the informal economic sector and the formal economic sector.

The study provides indepth life history of hawkers and vendors in Navanakhon industrial estate data derived from qualitative approach. Participant observation was also employed during the stay at Navanakhon.

It founds that most hawkers and vendors are from rural agricultural background with low education and poor economic status. Most of them have gained some experiences in working in other careers before becoming hawkers and vendors. They have learned and adjusted well in their present careers. They have obtained fairly well income to support themselves and their family. Some of them look for the future to improve and extend their businesses, but some of them who are less successful would like to switch into other careers which would offer them better economic incomes.

Hawking and vendoring as a career helps to support anyone who has no qualifications as required in order to work in the formal economic sector. They provide industrial workers with low price foods with reasonable quality. Therefore, they serve and distribute cheap goods to people from every walks of life. The informal sector performs supporting role to the formal economic sector without which the formal sector would not even run the businesses smoothly, ie. hawkers and vendors offer cheap foods and other necessities to workers working in the existing industrial plants.

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา มานุษยวิทยา
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อผู้ผลิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากบุคคลหลายท่านที่ให้ความกรุณาช่วยเหลือและกำลังใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา คุวินทร์พันธุ์ ที่กรุณารับภาระเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำด้านวิชาการ ดูกิจทั้งตรวจทานปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ สวัสดิ์ญาติ ประธานกรรมการ และรองศาสตราจารย์ อมรา พงศาพิชญ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาทุกท่านที่ได้ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ ผู้ประกอบการหาบแร่แมงกานีสในนิคมอุตสาหกรรมนวนครทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูล เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวัน การทำงาน รายได้ สาเหตุการเข้าสู่อาชีพหาบแร่แมงกานีสอย่างจริงจังและอดทนยิ่งในการสัมภาษณ์ และขอขอบคุณ ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดามารดา ซึ่งให้การสนับสนุนด้านการเงินและกำลังใจผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณ คุณวิลาสิณี โพธิ์พิชญกุลที่ช่วยเรียบเรียงและพิมพ์ต้นฉบับด้วยความอดทน ขอบใจในน้ำใจเพื่อน ๆ ที่ช่วยส่งกำลังใจมาให้ผู้วิจัยจนกระทั่งผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา

เฉลิมพล ธรรมมาวุธ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมุติฐานการวิจัย.....	4
แนวความคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	4
ความหมายของเศรษฐกิจนอกระบบ.....	11
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
ขอบเขตของการวิจัย.....	24
นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	24
วิธีการศึกษาและการเก็บข้อมูลในการวิจัย.....	25
การวิเคราะห์และการแปลความจากข้อมูล.....	26
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการศึกษา.....	26
บทที่ 2 นิคมอุตสาหกรรมนวนคร.....	28
ประวัติและความเป็นมาของจังหวัดปทุมธานี.....	28
ที่ตั้งและอาณาเขตจังหวัดปทุมธานี.....	29
การคมนาคม.....	32
การปกครอง.....	33
ประชากร.....	33
สภาพเศรษฐกิจ.....	34

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ประวัติและความเป็นมาของนิคมอุตสาหกรรมนวนคร.....	36
ที่ตั้งและอาณาเขตของนิคมอุตสาหกรรมนวนคร.....	37
การแบ่งพื้นที่ภายในนิคมอุตสาหกรรมนวนคร.....	40
สาธารณูปโภค.....	44
การคมนาคม.....	45
ประชากร.....	47
สภาพที่อยู่อาศัย.....	47
การอุปโภคบริโภค.....	48
การสาธารณสุข.....	49
การพักผ่อนหย่อนใจ.....	50
การศึกษา.....	50
การประกอบอาชีพ.....	52
habenเร่งแฝงลอยในนิคมอุตสาหกรรมนวนคร.....	52
habenเร่งแฝงลอยในเขตอุตสาหกรรม.....	53
habenเร่งแฝงลอยในเขตที่อยู่อาศัย.....	54
สภาพชีวิตทั่วไปของhabenเร่งแฝงลอย.....	55
บทที่ 3 กรณีศึกษา.....	58
กรณีศึกษาที่ 1 พี่ฉิม.....	58
กรณีศึกษาที่ 2 ลุงเจิม.....	68
กรณีศึกษาที่ 3 น้าเป็ด.....	77
กรณีศึกษาที่ 4 พี่มนตรี.....	87
กรณีศึกษาที่ 5 พี่แดง.....	96
กรณีศึกษาที่ 6 พี่ทวี.....	105
กรณีศึกษาที่ 7 ลุงขาว.....	113
กรณีศึกษาที่ 8 ลุงเฉลิม.....	122
กรณีศึกษาที่ 9 พี่ชรร.....	130
กรณีศึกษาที่ 10 พี่นุช.....	138
กรณีศึกษาที่ 11 ป้าสายัณห์.....	147

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
กรณีที่ 12 ป่าจินดา.....	157
บทที่ 4 หาบเร่แผงลอยในฐานะอาชีพในภาคเศรษฐกิจนอกระบบ.....	167
1. ข้อมูลพื้นฐาน.....	167
1.1 ลักษณะภูมิหลัง.....	167
1.2 การเข้าสู่อาชีพหาบเร่แผงลอยในนิคมอุตสาหกรรมนวนคร.....	169
1.3 การเรียนรู้ในการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย.....	175
1.4 การประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย.....	177
1.5 แหล่งทุน.....	183
1.6 ชั่วโมงการทำงาน.....	184
1.7 รายได้.....	184
1.8 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการหาบเร่แผงลอยกับบุคคลอื่น.....	186
2. บทบาทของหาบเร่แผงลอยในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร.....	188
บทที่ 5 บทสรุป.....	196
รายการอ้างอิง.....	200
ภาคผนวก.....	203
ประวัติผู้เขียน.....	211

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1. การแบ่งเขตการปกครอง.....	33
2. แสดงจำนวนประชากรและบ้านรายจังหวัดและอำเภอ.....	34
3. แสดงจำนวนโรงงาน เงินทุน คนงาน แยกเป็นอำเภอ.....	35
4. การแบ่งเขตอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมนวนคร.....	41
5. แสดงจำนวนประชากร ครอบครัวและครัวเรือน ในหมู่ที่ 13 และ หมู่ที่ 19.....	47
6. แสดงลักษณะภูมิหลังของผู้ประกอบการหาแร่ผงคลอย ในนิคมอุตสาหกรรมนวนคร.....	168
7. แสดงประวัติอาชีพของผู้ประกอบการหาแร่ผงคลอยในนิคมอุตสาหกรรมนวนคร...	170
8. แสดงเงินลงทุนและรายได้สุทธิต่อวันของกรณีศึกษาทั้งสิบสองกรณี จำแนกตามประเภทกิจการ และจำนวนผู้ร่วมประกอบการ.....	185
9. แสดงระยะเวลาที่มีความสัมพันธ์และความถี่ในการมีความสัมพันธ์ต่อบุคคล อื่นของกรณีศึกษาทั้งสิบสองกรณี จำแนกตามลักษณะของบุคคลและ ลักษณะความสัมพันธ์.....	187

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1. แผนที่ตั้งจังหวัดปทุมธานี.....	30
2. แผนที่จังหวัดปทุมธานี.....	31
3. ที่ตั้งนิคมอุตสาหกรรมนวนคร.....	38
4. อาณาเขตติดต่อของนิคมอุตสาหกรรมนวนคร.....	39
5. การแบ่งพื้นที่ภายในนิคมอุตสาหกรรม.....	43
6. เส้นทางคมนาคมรอบนิคมอุตสาหกรรมนวนคร.....	46
7. แผนภาพครอบครัวที่ชิด.....	59
8. แผนภาพครอบครัวลุงเจิม.....	68
9. แผนภาพครอบครัวน้ำเปลว.....	77
10. แผนภาพครอบครัวที่มนตรี.....	87
11. แผนภาพครอบครัวที่แดง.....	96
12. แผนภาพครอบครัวที่ทวี.....	105
13. แผนภาพครอบครัวลุงขาว.....	113
14. แผนภาพครอบครัวลุงเฉลิม.....	122
15. แผนภาพครอบครัวที่ซร.....	130
16. แผนภาพครอบครัวที่นุช.....	138
17. แผนภาพครอบครัวป่าสายันท์.....	147
18. แผนภาพครอบครัวป่าจินดา.....	157
19. ความสัมพันธ์ของหาบเร่ง่แฝงลอยในนิคมอุตสาหกรรมนวนคร.....	191
20. พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่ง่ในเขตอุตสาหกรรม.....	204
21. พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่ง่ในเขตอุตสาหกรรม... ..	204
22. พนักงานโรงงานออกมาซื้ออาหารในช่วงเวลาพัก.....	205
23. พนักงานโรงงานออกมาซื้ออาหารในช่วงเวลาพัก.....	205
24. การซื้อขายบริเวณหน้าโรงงาน.....	206
25. พ่อค้าแม่ค้าแฝงลอยในเขตอุตสาหกรรม.....	206
26. พ่อค้าแฝงลอยในเขตอุตสาหกรรม.....	207
27. แม่ค้าแฝงลอยในเขตอุตสาหกรรม.....	207

สารบัญญภาพ (ต่อ)

	หน้า
28. แม่ค้าแผงลอยในโครงการ ทีเอฟดี ทาวน์.....	208
29. พ่อค้าเร่ขายกล้วยเดี่ยวในไทยธานี.....	208
30. พ่อค้าแม่ค้าแผงลอยบริเวณตลาดไทยธานี.....	209
31. ที่อยู่อาศัยของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย : ห้องเช่า.....	209
32. ที่อยู่อาศัยของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย : บ้านเดี่ยว.....	210
33. ที่อยู่อาศัยของพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย : ทาวน์เฮาส์.....	210